

Ettevõtte tulumaks Eestis ja Euroopa riikides

Eestis on ettevõtete tulumaksu osakaal maksusüsteemis Euroopa madalaimate seas. Näiteks 2019. aastal ulatus see 1,8%-ni SKT-st (EL-i keskmine 2,8%). Maksutulust moodustas ettevõtte tulumaks 5,5% (EL-i keskmine 6,9%). 2020. aastal laekus Eestis ettevõtete tulumaksust 450 miljonit eurot (1,7% SKT-st).

Ettevõtete tulumaksustamise tulevikku mõjutavad enim rahvusvahelised algatused maksudest kõrvalehoidmise vähendamiseks (üleilmne maksuauk ulatub hinnanguliselt 86-210 miljardi euroni aastas), mis võivad hakata oluliselt mõjutama ka Eesti maksusüsteemi.

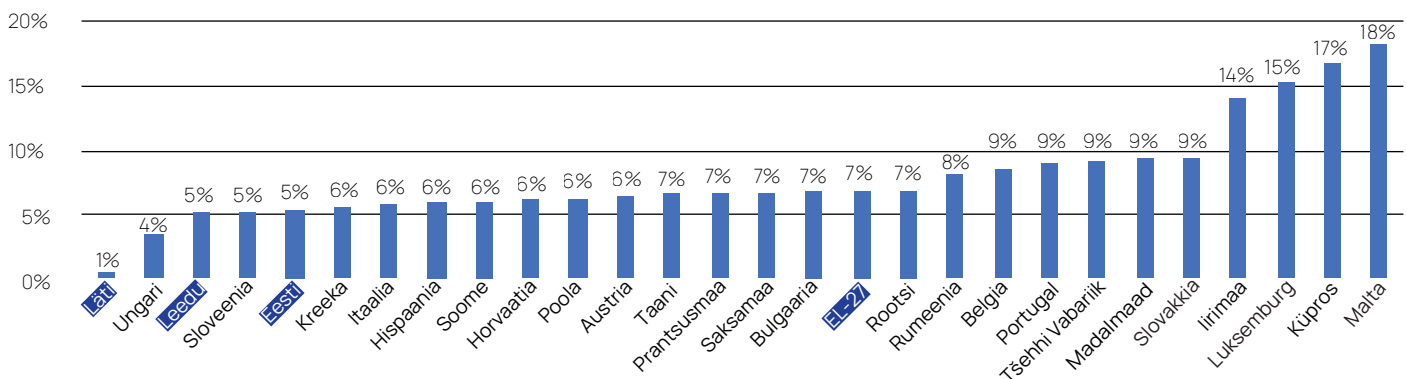

Eestis kuulub ettevõtete tulumaksu alla:

- jaotatud kasumi tulumaks
- krediidasutuste avansiline tulumaks
- erisoodustuste tulumaks

Eestis ettevõtte tulumaksu osakaal maksutuludest Baltimaade kõrgeim

Ettevõtte tulumaksu osakaal maksutulust Euroopa riikides, 2019

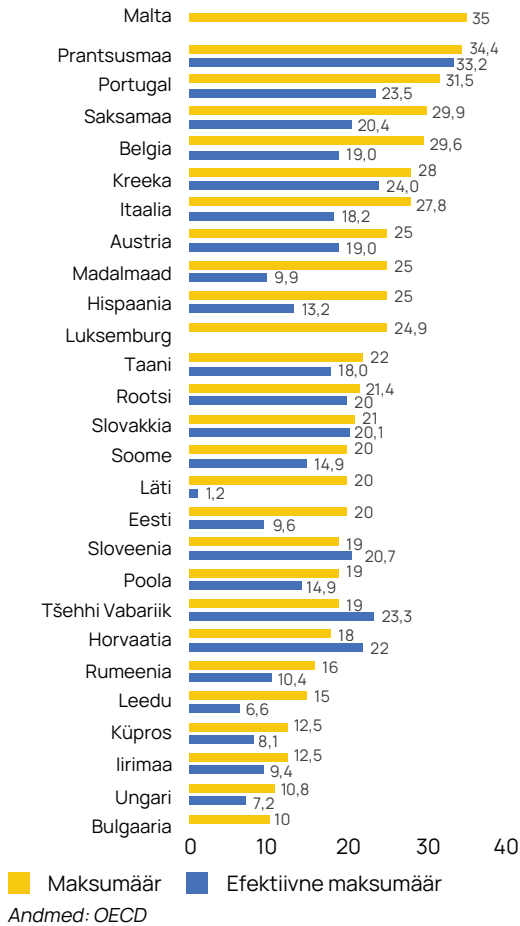
Allikas: Euroopa Komisjon

Maailmas hoogustuvad riikide püüdlused kaitsta maksubaasi ja hoida ära maksudest kõrvalehoidumist rahvusvaheliste ettevõtete poolt. OECD ja G20 algatusega *Base Erosion and Profit Shifting* (BEPS) on ühinenud 137 riiki, mis püüavad kaotada maksudest kõrvalehoidmise võimalused maksuseadusandluses ja riikidevahelistes topeltmaksustamise vältimise lepetes, mis on loonud rahvusvahelistele ettevõtetele arvukaid võimalusi maksukohustuste vähendamiseks. Praegu ulatub maksutulu kaotus hinnanguliselt 86–210 miljardi euroni aastas (OECD 2017).

2021. aasta juulis leppis G20 kokku globaalses minimaalses 15%-ses ettevõtte tulumaksus, mis kehtib üle 750 miljoni euro suuruse aastase müügituluga ettevõtetele. Kui ettevõtte välisriigis teenitud kasum on maksustatud 15%-st väiksema ettevõtte tulumaksuga, tekib tema koduriigil õigus väiksema määraga maksustatud tulu täiendavaks maksustamiseks. Globaalse ettevõtete tulumaksu miinimum on oluline samm maksuparadiisidega võitlemisel. Eesti jaoks tehti kompromiss, mille järgi meie maksusüsteem saab valdavalt samadel alustel jätkuda. Üle 750 miljoni eurose käibega Eesti ettevõtted peavad kasumilt nelja aasta jooksul tulumaksu maksma.

Baltimaade kõrgeim maksukoormus ettevõtetele

Ettevõtete maksumäär ja efektiivne maksumäär, 2019

Ettevõtte tasandil kehtivate maksumäärade ja maksude laekumiste näitajatele on oluline arvestada, et ettevõtete poolt **jaotatavat** kasumit maksustatakse veel lisaks üksikisiku tasandil. Eesti ja Läti on erandlikud, maksustades üksnes jaotatavat kasumit, kuid tehes seda ettevõtte tasandil. Eestis on erandiks regulaarselt dividende maksivad ettevõtted, kelle jaotatav kasum maksustatakse 14% määraga ettevõtte ja 7% määraga üksikisiku tasandil.

Eraisiku dividenditulu maksustamise määrad varieeruvad riigiti tugevalt ning on osades riikides astmelised, teistes mitte.

Hoolimata küllaltki kõrgetest maksumääradest ei ole maksud üksikisikute kapitalitulult (mis sisaldab nii dividenditulu kui ka näiteks tulu väärtpaberite müügist) Euroopa riikide jaoks kuigi olulise osakaaluga maksutulul allikas – 2019. aastal andis see EL-i riikides keskmiselt 1% maksutulust, Eestis 0,2%.

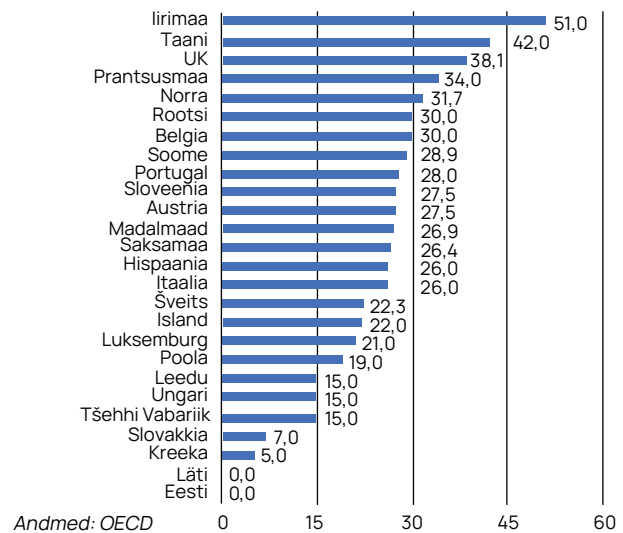
Ettevõtte tulumaksu puhul ei piisa rahvusvaheliste võrdluste tegemisel vaid määrade võrdlemisest, kuna selle maksu rakendamisel on riigiti palju erisusi. Näiteks Euroopa Liidu riikidest on formaalselt kõrgeim maksumäär Maltal (35%), kuid erinevate maksusoodustuste ja -tagastuste mõjul makstakse tulumaksuks vaid 0–10% ettevõtte kasumist.

Eestis ja Lätis seevastu on enamikust teistest riikidest erinev maksubaas - maksustatakse mitte ettevõtte kogu kasumit vaid ainult jaotatavat kasumit. Seetõttu on riikidevaheliste võrdluste tegemisel mõistlik vaadata ka **efektiivset maksumäära** ehk seda, kui suur osa kasumist tegelikult maksudeks makstakse.

Paljudes riikides on efektiivne maksumäär seadusejärgsest määrast märkimisväärselt madalam. Nii on Eesti kehtiva tulumaksu määraga EL-i keskmise (22%) lähedal, efektiivne maksumäär on aga 9,6%, mis paigutab Eesti kuue madalama maksumääraga riikide hulka. Lätis on ettevõtte tulumaksu määr 20% nagu Eestis, efektiivne määr aga kordi madalam ulatudes vaid 1,2%-ni.

EL-i riikides rakendatakse ettevõtte tulumaksule palju maksuerisusi ja -soodustusi. Küllalt tavaline on madalam maksumäär. Esineb ka regionaalseid maksuerisusi (Hispaania, Saksamaa), maksumäära erisusi tululiigiti (Luksemburg, Iirimaa), soodustusi regulaarselt dividende jaotavatele ettevõtetele (Eesti, Leedu) ning astmelist ettevõtte tulumaksu (Madalmaad, Rumeenia, Portugal).

Dividenditulu maksustamise määr üksikisiku tasandil (kõrgeim maksuaste)

Ettevõtete tulumaksu tulevikku mõjutavad mitu erineva suunaga trendi. Ühelt poolt avaldavad survet ettevõtete maksukoormuse kasvaks rahvusvaheliselt koordineeritud püüdlused takistada maksudest kõrvalehoidmist, ühtlustada maksubaasi ning reguleerida digitaalsete teenuste maksustamist. Samuti võib automatiseerumise ja robotiseerimise kasvav osatähtsus ning töötajamaksude baasi ahenemine suurendada survet ettevõtte tulumaksu tõusuks.

Teisalt on selle maksu maksubaas üle riigipiiride mobiilne ja alles jääb siiski ka riikidevaheline maksukonkurents – kui rahvusvahelised lepped vähendavad ettevõtete võimalusi maksude optimeerimiseks, võib riikidevaheline konkurents maksumäärade osas kujuneda senisest olulisemaks.

Viited:

Euroopa Komisjon. https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/economic-analysis-taxation/data-taxation_en
 OECD (2017). Background Brief: Inclusive Framework on BEPS. <https://www.oecd.org/tax/beps/background-brief-inclusive-framework-for-beps-implementation.pdf>
 OECD. <https://stats.oecd.org/>